

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/8/2025
Identifikačné číslo spisu:	8121010310
Dátum vydania rozhodnutia:	18.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8121010310.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudkýň JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci obvineného mjr. Ing. H. T., pre prečin všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a) a písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 18. marca 2025 v Bratislave, o dovolaní obvineného mjr. Ing. H. T. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 17. januára 2024, sp. zn. 7To/13/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného mjr. Ing. H. T. odmieta.

Odôvodnenie

I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Okresný súd Prešov (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 30. mája 2022, sp. zn. 41Tv/1/2021 uznal obvineného mjr. Ing. H. T. vinným z prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a) a písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 10. mája 2017 v čase o 14:26 hod. v Prešove v priestoroch Vrtuľníkového krídla Letiska Prešov, Vranovská 68, počas preškolenia a výcviku s vrtuľníkom typu Bell 429, výrobného čísla XXXXX, OM-BYM, zameraného na evakuáciu a záchranu osôb v ťažko dostupnom teréne pomocou palubného žeriavu (Hoist), vo funkcii veliaci pilot (PIC) v dôsledku nesprávnej techniky pilotáže v rozpore s dodatkom Leteckého manuálu pre 600-librový externý zdvihák č. BHT-429-FMS-4 (Rotorcraft flight manual supplement 600-Pound external hoist), ako aj v rozpore s Leteckým manuálom v časti pre limity rotoru (Flight manual, section 1, limitation) č. BFIT-429-FM-1 nevykonal pred začiatkom letovej činnosti s palubným navijakom zapnutie režimu RPM 104 % NR pri rýchlosti do 60 KIAS (111,12 km/h) a následnou neadekvátnou manipuláciou s pákou kolektívneho riadenia vrtuľník uviedol do pravotočivej zatáčky, kde tak dostal vrtuľník do neprimerane veľkého uhla náklonu až 43°, čo pri neprimerane malej výške letu s podvesom na lane palubného žeriavu za spolupôsobenia zadného

nárazového vetra, viedlo k pádu označeného vrtuľníka na trávnatú plochu letiska, následkom čoho utrpel

- člen posádky v podvесе označeného vrtuľníka neb. npor. H. Q., služobne zaradený ako príslušník Hasičského a záchranného zboru Okresného riaditeľstva Prešov ťažké zranenia a to najmä tržnozmliaždené rany v čelovej oblasti obojstranne, vyklbenie zápästia pravej ruky, sériové zlomeniny V-VII. rebra v strednej kľúčikovej čiare až pri mostíku vpravo, VIII-IX. rebra v zadnej pazuchovej čiare obojstranne, zlomeniny II-VI. rebra v strednej kľúčikovej čiare vpravo, II-IV. rebra vľavo, pomliaždenie a prekrvácanie oboch pľúc, úplné odtrhnutie hrudnej srdcovnice za oblúkom, pomliaždenie a roztrhnutie sleziny, roztrhnutie ľavej obličky v oblasti bránky, roztrhnutie panvy v oblasti lonovej spony s prekrvácáním svaloviny v okolí a iné zranenia, ktorým na mieste podľahol, pričom bezprostrednou príčinou smrti bol šok po úraze a krvácaní pri polytraume,

- člen posádky v podvесе označeného vrtuľníka neb. pplk. Mgr. S. A., služobne zaradený ako riaditeľ Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru Prešov utrpel ťažké zranenia a to najmä roztrhnutie a prekrvácanie väzivového spojenia chrčtice so spodinou lebky, natrhnutie a pomliaždenie rozhrania medzi mostom a predĺženou miechou, zakrvácanie do 4. komory mozgu, opuch mozgu s tlakovými kuželmi ťažkého stupňa, roztrhnutie chrčtice v medzistavcovej platničke v úrovni medzi 3. a 4. krčným stavcom, roztrhnutie krčenej miechy v úrovni medzi 3. a 4. stavcom, široké trieštivé zlomeniny všetkých rebier obojstranne vo viacerých lomných čiarach s predozadným oploštením hrudníka a iné, na následky ktorých po prevoze do nemocnice podľahol, pričom bezprostrednou príčinou smrti bolo úrazové natrhnutie a pomliaždenie rozhrania medzi mostom mozgu a predĺženou miechou po roztrhnutí väzivového spojenia krčnej chrčtice so spodinou lebky pri polytraume,

- člen posádky označeného vrtuľníka vo funkcii operátora mjr. Mgr. E. E., príslušník Policajného zboru služobne zaradený v letke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, utrpel otvorenú zlomeninu čelovej kosti vpravo s vpáčením úlomkov, ranu v čelovej oblasti vpravo, otvorenú zlomeninu bočnej steny pravej očnice, ranu v pravom obočí, pomliaždenie mäkkých pokrývok lebky so zakrvácáním mäkkých pokrývok lebky čelovotemennej oblasti vpravo, zlomeninu dolnej steny pravej očnice s posunom úlomku, zlomeninu prednej a zadnej steny pravej čeľuste, zakrvácanie do sklovca pravého oka a za pravé oko, zlomenina ľavých rebier 3, 5 a 6, pneumotorax vľavo, hemotorax vľavo a vpravo, pomliaždenie pravých a ľavých pľúc, emfyzém v ľavej časti hrudníkovej steny, zlomeninu krčka pravej stehnovkej kosti, pomliaždenie ľavého a pravého predlaktia, šok ťažkého stupňa, otras mozgu ľahkého stupňa, poranenie infraorbitálneho nervu vpravo s dĺžkou práceneschopnosti minimálne štyroch mesiacov,

príčom zároveň poškodením vrtuľníka spôsobil škodu Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, 812 72 Bratislava vo výške 8.525.419,62 Eur, Generali poisťovni a.s., IČO: 35 709 332, Lamačská cesta 3/A, 841 04 Bratislava vo výške 7.073,16 Eur, Všeobecnej zdravotnej poisťovni a.s., IČO: 35 937 874, Panónska cesta 2, 851 04 Bratislava vo výške 18.421,29 Eur.

Prvostupňový súd uložil obvinenému podľa § 285 ods. 3 Trestného zákona v spojení s § 38 ods.2, ods. 3 Trestného zákona, pri prevahe poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. j) Trestného zákona, oproti neexistencii priťažujúcej okolnosti podľa § 37 Trestného zákona, trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona okresný súd výkon trestu obvinenému podmienčne odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona mu určil skúšobnú dobu v trvaní troch rokov. Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona obvinenému uložil trest zákazu činnosti vykonávať funkciu pilota akéhokoľvek vrtuľníka alebo lietadla na dobu troch rokov.

Okresný súd zároveň podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku odkázal poškodených s ich nárokmi na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozhodujúc o odvolaní obvineného

mjr. Ing. H. T. proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu, uznesením zo 17. januára 2024, sp. zn. 7To/13/2022 podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného zamietol.

II.

Dovolenie

a vyjadrenia k nemu

Proti vyššie citovanému uzneseniu krajského súdu podal obvinený mjr. Ing. H. T. dovolanie 18. decembra 2024 z dôvodu podľa § 371 ods.1 písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení dovolania uviedol, že skutok bol kvalifikovaný ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a) a písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona napriek tomu, že nie je naplnená objektívna ani subjektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu a nie je naplnený ani kvalifikačný znak podmieňujúci použitie vyššej trestnej sadzby. V napadnutých rozhodnutiach (okresného ako aj krajského súdu) takmer úplne absentujú úvahy súdov týkajúce sa naplnenia objektívnej stránky trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1 Trestného zákona. Konanie obvineného spočívajúce v tom, že manévroval s vrtuľníkom v snahe dostať nosidlá nad úroveň lyžíň nie je možné považovať za spôsobenie všeobecného nebezpečenstva tak, ako to vyžaduje § 285 ods. 1 Trestného zákona. Všeobecné nebezpečenstvo je definované v § 284 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Rovnako aj konanie páchatel'a, ktoré je možné považovať za spôsobenie všeobecného nebezpečenstva je uvedené v § 284 ods. 1 písm. a) Trestného zákona len demonštratívne. Aby bolo konanie páchatel'a možno považovať za konanie spôsobujúce všeobecné nebezpečenstvo, musí ísť o také konanie, ktorého bezprostredný následok je ohrozenie života alebo zdravia najmenej siedmich ľudí alebo minimálne škoda veľkého rozsahu na cudzom majetku.

Čiastkové úkony obvineného ako pilota samostatne nie sú spôsobilé bezprostredne vyvolať všeobecné nebezpečenstvo tak, ako ho definuje § 284 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a súdna prax. Nezapnutie režimu RPM 104% NR samo o sebe nie je nebezpečné a nie je spôsobilé bezprostredne ohroziť život a zdravie ľudí ani cudzí majetok a nemôže byť považované za konanie spôsobujúce všeobecné nebezpečenstvo. Z výpovede svedka Ing. R. P. vyplynulo, že systém nemá taký význam, aký mu pripisuje manuál. Pri bežných situáciách sa tento systém nepoužíva a vrtuľník vykonáva svoju činnosť riadne. Rovnako aj z výsluchu svedka Ing. D. E. vyplynulo, že pri simuláciách bol let simulovaný aj so zapnutým aj s vypnutým režimom RPM 104% NR a v oboch prípadoch došlo k pádu vrtuľníka. Záver súdu druhého stupňa je preto nesprávny a je v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním, predovšetkým s výpoveďou svedka Ing. D. E..

Znalec, ktorý vypovedal na pojednávaní neuviedol, že ak by bol zapnutý režim RPM 104% NR, tak by k pádu vrtuľníka nedošlo. Pri hodnotení znaleckého posudku, resp. výpovede znalca k znaleckému posudku v súvislosti s výpoveďou svedka Ing. D. E. je možné dospieť k jedinému záveru a to, že zapnutie režimu RPM 104% NR by nezabránilo nehode vrtuľníka. Zo znaleckého posudku vyplynulo, že príčinou nehody bolo mnoho okolností, ktoré až vo vzájomnom pôsobení boli spôsobilé vyvolať všeobecné nebezpečenstvo. Minimálne štyri z nich boli pritom úplne mimo sféry vplyvu obvineného. Obvinený ako pilot nevedel, a ani nemohol vedieť o nevhodnosti používaných nosidiel. Uvedené vyplynulo aj z výpovede znalca. Druhostupňový súd sa vo vzťahu k tejto časti výpovede znalca vyjadril tak, že je neprípustná, pretože ide o právnu otázku, na hodnotenie ktorej je príslušný iba súd. Krajský súd si zamenil skutkové okolnosti prípadu s právnym posúdením prítomnosti zavinenia, ktoré je otázkou právnou. Postupoval mimoriadne formalisticky, pričom zmenil právne posúdenie existencie trestnoprávnej zodpovednosti obvineného so skutkovými okolnosťami týkajúcimi sa pádu vrtuľníka.

Súdy sa takmer výlučne sústredili len na konanie obvineného i napriek tomu, že bolo jednoznačne preukázané, že obvinený dostal na vykonávanie cvičenia absolútne nevhodné prostriedky, ktoré celé cvičenie odsudzovali na neúspech, a ktoré boli priamym spúšťačom všetkých následných skutočností. Prvé procesné pochybenie sa týkalo zariadenia od spoločnosti Soitron, tzv. downlink. Zo svedeckej výpovede svedkyne J. D. vyplynulo, že na vrtuľníku bolo ešte pred vykonaním cvičenia inštalované

uvedené zariadenie. Toto zariadenie nebolo v inkriminovanom čase certifikované na použitie pre daný typ vrtuľníka a bolo neodborne nainštalované. Znalecké dokazovanie sa vo vzťahu k tomuto zariadeniu zameralo len na jeho posúdenie z hľadiska aerodynamiky a vôbec sa nevenovalo jeho vplyvu napájania na elektrickú sieť. Podľa výpovede inej svedkyne bolo toto zariadenie po jeho odstránení z vraku vrtuľníka dané na vyradenie a nebolo už nikdy použité na inom vrtuľníku. Druhé procesné pochybenie sa týkalo vypracovania „znaleckého posudku“ odbornou vyšetrovacou komisiou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj „MV SR“). Listinné dôkazy označené ako „záverečná správa bezpečnostnej vyšetrovacej komisie MV SR“, resp. „znalecký posudok“ odbornej vyšetrovacej komisie MV SR sú podľa názoru obvineného len listinnými dôkazmi, a nie znaleckými posudkami. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu sa javí, akoby súd týmto listinným dôkazom pripísal vyššiu váhu, ako znaleckému posudku vypracovaného znalcom. V prípade listiny označenej ako znalecký posudok došlo k porušeniu § 147 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko boli pribraní znalci „ad hoc“ bez toho, aby na to boli splnené zákonné podmienky uvedené v ustanovení Trestného poriadku. Pokiaľ ide o závery uvedené v týchto listinných dôkazoch, tak tieto sa zásadným spôsobom rozchádzajú so závermi znalca práve v tom, že zatiaľ čo znalec explicitne uvádza, že obvinený v osudný deň dostal do rúk vrtuľník so zmenenými letovými vlastnosťami a s posunutým ťažiskom na nebezpečnú hranicu, tak „znalecký posudok“ a záverečná správa vyšetrovacej komisie MV SR sa zaoberá takmer výlučne konaním obvineného.

Objektívna stránka trestného činu všeobecného ohrozenia je nesprávne právne posúdená, pretože konanie obvineného samo o sebe všeobecné nebezpečenstvo nevyvolalo. Keby výlučne konanie obvineného spočívalo v tom, že manévroval s vrtuľníkom v snahe dostať nosidlá nad úroveň lyžín bolo všeobecným nebezpečenstvom podľa § 285 ods. 1 Trestného zákona, tak toto všeobecné nebezpečenstvo bolo spôsobilé ohroziť len tri osoby, nie minimálne sedem, ako to vyžaduje konštantná súdna prax. Vo vrtuľníku boli prítomné dve osoby a pod vrtuľníkom ďalšie dve osoby. V bezprostrednej blízkosti sa nenachádzala žiadna osoba, 200 - 250 metrov od miesta cvičenia sa nachádzali svedkovia E. J., H. A. a P. U..

Čo sa týka subjektívnej stránky trestného činu, tak súd prvého stupňa konštatoval, že obvinený toto síce nevedel, ale vzhľadom na jeho osobné pomery vedieť mal a mohol podľa § 16 písm. b) Trestného zákona. Záver je však nesprávny. Subjektívna stránka (t. j. zavinenie) sa musí vzťahovať na všetky znaky objektívnej stránky konkrétneho trestného činu. Zavinenie obvineného doteraz nebolo jednoznačne preukázané. Obvinený pilotoval vrtuľník skombinovaný s nevhodnými nosidlami. Z výpovede znalca a iných svedkov zároveň vyplynulo, že náklon vrtuľníka musel obvinený vykonať taktiež z dôvodu nevhodných nosidiel. Oba súdy mali za preukázané, že obvinený nevedel o tom, že použitie nosidiel s typom vrtuľníka, na ktorom obvinený išiel vykonávať cvičenie je nevhodné. Tiež bolo preukázané, že obvinený toto vedieť ani nemohol. Z pohľadu jeho pozície pilota nevyplývala povinnosť akýmkoľvek spôsobom kontrolovať správnosť, vhodnosť či bezpečnosť nakonfigurovaného postupu, ktorý mal ísť nacvičovať. Preto je nesprávny záver súdu druhého stupňa týkajúci sa vedomosti obvineného o nevhodných nosidlách.

Na základe vizuálnej kontroly použitých nosidiel obvinený nemal šancu ešte pred samotným letom zistiť zmenu letových vlastností vrtuľníka. Je otázne, či nemala nevhodnosť použitých nosidiel zistiť tá osoba, ktorá vykonanie daného cvičenia s kombináciou konkrétnych nosidiel a konkrétneho vrtuľníka nakonfigurovala. Nesprávnym je aj záver krajského súdu, že obvinený bol na takýto výcvik vyškolený. Obvinený vykonával záchrannú akciu prvýkrát a nemohol vedieť, aký veľký náklon je potrebný na to, aby sa nosidlá dostali nad úroveň lyžín. Išlo o cvičenie záchrannej akcie, ktoré sa vykonáva za účelom otestovania určitého nového postupu.

Rovnako je aj nesprávny záver, že obvinený mal po prvom neúspešnom náklone ukončiť cvičenie a nepokúšať sa o druhý náklon. Prvý pokus o náklon nevyústil do žiadnej nebezpečnej situácie a nič nenasvedčovalo tomu, že by druhý náklon mohol skončiť nehodou. Kombinácia daného typu vrtuľníka a nevhodných nosidiel bola pre obvineného nová a nemal s ňou žiadne skúsenosti. V tejto súvislosti obvinený poukázal na rozsudok Vyššieho vojenského súdu z 23. júla 1987 (R 44/1988).

Obvinený sa spoliehal, že akékoľvek zmeny v letových vlastnostiach vrtuľníka vyplývajúce z tejto kombinácie vrtuľníka a nosidiel mu budú osobami zodpovednými za vedenie výcviku oznámené. Nie je zodpovedný za následok, ktorý vzhľadom na svoje dovtedajšie skúsenosti nemohol nielenže predpokladať, ale ktorý mal svoj pôvod ešte aj v nesprávnej technickej kombinácii vrtuľníka a nosidiel. Obvinený poukázal na záver rozhodnutí okresného a krajského súdu, ktoré založili prítomnosť zavinenia v podobe nevedomej nedbanlivosti na tom, že porušil mieru povinnej opatrnosti vyplývajúcu mu z jeho postavenia. Súdby úplne opomenuli subjektívne hľadisko a síce, že obvinený uvedené subjektívne predvídať nemohol. V daný deň dodržal všetky povinnosti vyplývajúce mu z pozície pilota vrtuľníka ako aj všetky inštrukcie, ktoré dostal od osôb zodpovedných za konanie cvičenia.

Druhostupňový súd podporil svoj záver o tom, že letecký výcvik obvineného bol dostatočný na to, aby vedel cvičenie v osudný deň spolu s náklonom vrtuľníka zvládnuť, a preto mal upustiť od vykonania náklonu. Obvinený však nemal dôvod upúšťať od vykonania náklonu, pretože z jeho leteckých skúseností bol takýto náklon bezpečný. Nemohol vedieť o tom, že náklon vrtuľníka spôsobí stratu letovej stability a ultimátne povedie k havárii vrtuľníka, pretože vo svojej doterajšej leteckej praxi takéto náklony vykonával bežne. Ako pilot si všetky predletové povinnosti (vrátane kontroly hmotnosti) splnil. Ak by sa o druhý náklon v snahe vyriešiť zaseknuté nosidlá nepokúsil, k nehode by pri použití tohto nevhodného typu nosidiel došlo tak či tak, len v dôsledku iného nehodového mechanizmu. U obvineného jednoznačne absentuje zavinenie vo vzťahu ku konaniu, následku, ako aj k príčinnej súvislosti medzi konaním a následkom. Nedopustil sa žiadneho trestného činu, pretože jeho konanie nenapĺňa ani základné znaky skutkovej podstaty, nie to ešte znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty.

V prvostupňovom rozhodnutí absentovali logické úvahy, ktoré viedli tento súd ku kvalifikácii skutku ako trestného činu podľa § 285 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Druhostupňový súd doplnil úvahy vedúce k danej kvalifikácii, avšak s týmito úvahami sa nedá stotožniť. Trestný čin môže byť spáchaný porušením dôležitej povinnosti len a výlučne vtedy, keď je medzi porušením dôležitej povinnosti a následkom trestného činu príčinná súvislosť. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že aj keby bol režim RPM 104% NR v čase výcviku zapnutý, tak vrtuľník by havaroval. Nezapnutie režimu RPM 104% NR jednak nie je porušením dôležitej povinnosti, a aj keby porušením dôležitej povinnosti bol, tak to nie je v príčinnej súvislosti s následkom (údajného) trestného činu. Konanie obvineného spočívajúce v náklone vrtuľníka nie je spôsobilé predstavovať porušenie dôležitej povinnosti tak, ako to vyžaduje § 138 písm. h) Trestného zákona, pretože náklon vrtuľníka nemáva spravidla za následok nebezpečenstvo pre ľudský život.

Miera povinnej opatrnosti, ako aj povinnosť obvineného ako veliteľa vrtuľníka kvalitne, bezpečne a hospodárne vykonať let bola dodržaná podľa jeho najlepších vedomostí a dôvodných predpokladov.

Na základe vyššie uvedených skutočností obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Prešov z 30. mája 2022, sp. zn. 41Tv/1/2021 a uznesením Krajského súdu v Prešove zo 17. januára 2024, sp. zn. 7To/13/2022 bol porušený zákon v ustanoveniach § 138 písm. h) Trestného zákona, § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a) a písm. b) Trestného zákona v neprospech obvineného a zrušil napadnutý rozsudok a uznesenie, ako aj ďalšie rozhodnutia na nich obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad, a aby podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

* * * * *

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Prešov (ďalej len „prokurátor“) podaním z 10. januára 2025. Vo svojom vyjadrení uviedol, že dovolanie umožňuje oprávneným osobám namietať zásadné porušenie procesnoprávných a hmotnoprávných ustanovení v rozhodnutiach súdov, ale nie je tretím opravným prostriedkom. Námietky vzťahujúce sa iba k skutkovým zisteniam nie sú prípustným dôvodom na podanie dovolania. Najvyšší súd Slovenskej republiky nie je oprávnený

posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili, a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie nesprávne právne posúdenie skutku, alebo nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia. Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie, napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť trestného činu, príp. pochybenie súdu pri uložení úhrnného, súhrnného a spoločného trestu a toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov.

Obvinený namieta hodnotenie dôkazov súdmi prvej a druhej inštancie a tvrdí, že trestný čin nespáchal, pretože súdy podľa neho nijako nezistili, že on bol osobou zodpovednou za predmetnú leteckú nehodu. Najvyšší súd Slovenskej republiky však nemôže meniť už ustálené skutkové zistenia. S poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nie je možné vyvodzovať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z vyššie uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol, prípadne zamietol podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

* * * * *

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako poškodený vo svojom vyjadrení zo 4. februára 2025 k dovolaniu obvineného uviedlo, že sa nestotožňuje s názorom dovolateľa. Dovolanie nie je tretím opravným prostriedkom. Predstavuje výnimočný zásah do inštitútu právoplatnosti rozhodnutia, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Z uvedeného dôvodu nie je dovolanie určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku poškodený poukázal na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. decembra 2015, sp. zn. 6 Tdo 30/2019, zo 4. marca 2020, sp. zn. 6 Tdo 35/2019, zo 14. decembra 2015, sp. zn. 2 Tdo 87/2015 a z 18. marca 2015, sp. zn. 3 Tdo 12/2015.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku hovorí o existencii právnej vady, nie skutkovej. Dovolací súd nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu.

Na základe vyššie uvedených skutočností poškodený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ako neprípustné odmietol alebo ako nedôvodné zamietol.

Spis spolu s podaným dovolaním bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 17. februára 2025.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí,

nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd považuje za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Jednotlivé dovolacie dôvody (§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku), sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie.“ (primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 67/2018, 4 Tdo 17/2019, 4 Tdo 23/2019, 5 Tdo 85/2017, 5 Tdo 7/2020).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Touto formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 24. júla 2007, sp. zn. 2 Tdo 21/2007, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 57, roč. 2007 - II.).

Povedané inými slovami, predmetný dovolací dôvod dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietkať, že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu. Ďalej predpokladá, ako už bolo vyššie uvedené, výlučne chyby právne, ktoré sa dotýkajú právneho posúdenia zisteného skutku v tom zmysle, že tento bol v rozpore s Trestným zákonom posúdený buď ako prísnejšie alebo miernejšie trestný čin

alebo že vôbec nemal byť posúdený ako trestný čin pre existenciu niektorej Trestným zákonom predpokladanej okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť páchateľa alebo protiprávnosť činu. Spomenutý dovolací dôvod je okrem toho daný aj nesprávnou aplikáciou iného hmotnoprávneho ustanovenia, ktorá nemusí bezprostredne súvisieť len s právnym posúdením skutku, ale sa môže dotýkať, napr. rozhodovania o treste, či ochrannom opatrení (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-II).

Obvinený považoval za naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku to, že skutok bol kvalifikovaný ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a) a písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona napriek tomu, že nebola naplnená objektívna ani subjektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu.

Podľa § 285 ods. 1 Trestného zákona kto z nedbanlivosti spôsobí alebo zvýši všeobecné nebezpečenstvo, alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním

a) značnú škodu, alebo

b) ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

Podľa § 138 písm. h) Trestného zákona závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchateľovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona.

Objektom tohto trestného činu je záujem spoločnosti na ochrane života a zdravia ľudí alebo záujem na ochrane cudzieho majetku. Ide o ohrozovací trestný čin, preto sféry záujmu nemusia byť priamo poškodené, stačí, ak konaním páchateľa bol ohrozený niektorý z chránených záujmov. Na vznik trestnoprávnej zodpovednosti sa vyžaduje, aby všeobecné nebezpečenstvo hrozilo priamo a bezprostredne. Objektívna stránka spočíva v konaní páchateľa, ktorým spôsobí všeobecné nebezpečenstvo alebo zvýši všeobecné nebezpečenstvo, alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie. Z hľadiska objektívnej stránky možno uvedený trestný čin spáchať dvoma spôsobmi konania, a to:

a) spôsobením všeobecného nebezpečenstva alebo

b) zvýšením všeobecného nebezpečenstva alebo sťažením jeho odvrátenia alebo zmiernenia.

Na naplnenie objektívnej stránky stačí už samo ohrozenie chráneného záujmu. Subjekt je pri tejto skutkovej podstate všeobecný, teda páchateľom trestného činu môže byť ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba vrátane právnickej osoby. Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje zavinenie z nedbanlivosti.

Všeobecné nebezpečenstvo vznikne vtedy, ak všeobecne nebezpečným konaním, nastane situácia, ktorá svojou intenzitou, povahou a rozsahom ohrozenia znamená nebezpečenstvo vzniku následkov spočívajúcich v ohrození chránených záujmov. Všeobecné nebezpečenstvo vzniká v priamej príčinnej súvislosti s konaním páchateľa. Ide o stav, ktorý priamo a bezprostredne vyvoláva ohrozenie zákonom chráneného záujmu. Podmienkou je, aby všeobecné nebezpečenstvo hrozilo bezprostredne, t. j. výrazné priblíženie sa k poruche. K vzniku poruchy však dôjsť nemusí. Pre stav všeobecného nebezpečenstva je charakteristická živelnosť a neovládateľnosť priebehu udalosti, pri ktorej vznik poruchy je závislý od náhodných okolností, ktoré sa vymykajú vplyvu páchateľa i ohrozených osôb (pozri R I/1966, R 12/1988). Vyvolané nebezpečenstvo je teda ťažko zvládnuteľné a regulovateľné, pričom nezávisí od vôle páchateľa alebo inej osoby, či je vzhľadom na vyvolané nebezpečenstvo zákonom chránený záujem len ohrozený alebo dôjde aj k jeho porušeniu.

Z rozsiahleho vykonaného dokazovania vyplynulo, že obvinený počas výcviku ako pilot vrtuľníka v dôsledku nesprávnej pilotáže konaním v rozpore s leteckým manuálom, nesprávnou manipuláciou s

pákom kolektívneho riadenia spôsobil všeobecné nebezpečenstvo - pád vrtuľníka, v dôsledku ktorého došlo k ťažkému a nenapraviteľnému následku - smrti dvoch osôb, a k ťažkej ujme na zdraví (zraneniu) ďalšej osoby. Je však nepochybné, že následkom pádu vrtuľníka na zem mohlo byť ohrozených oveľa viac osôb, pričom z judikatúry vyplýva, že na naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu kladeného obvinenému za vinu úplne postačovala bezprostredná hrozba všeobecného nebezpečenstva. Uvedená nehoda jednoznačne spôsobila stav všeobecného nebezpečenstva, nakoľko k vzniku poruchy ani dôjsť nemusí, pričom bolo len náhodnou okolnosťou, mimo vplyvu obvineného, že nedošlo k ohrozeniu života a zdravia ďalších osôb, prípadne majetku.

K dovolacím námietkam obvineného ohľadom bezvýznamnosti (vo vzťahu k príčine nehody) nezapnutia režimu RPM 104%NR obvinený neuviedol žiadne relevantné argumenty, okrem nesúhlasu so závermi znaleckého skúmania, či správy vyšetrovacej komisie. K tejto argumentácii však správne krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že: „Znalec pri svojich výsluchoch zotrval na záveroch znaleckého posudku ako celku, z týchto plyní, ako to už bolo vyššie uvedené, že hlavnou príčinou leteckej nehody bola neadekvátna manipulácia pilota - obžalovaného, s pákom kolektívneho riadenia vrtuľníka v kritickej fáze letu v spojení so spolupôsobiacimi faktormi, ktoré znalecký posudok a aj vypočutý znalec uviedol v tomto poradí - neaktivovaný režim RPM 104% NR, neprimerane malá výška letu, veľký uhol náklonu vrtuľníka s podvesom na lane palubného žeriavu, poloha ťažiska vrtuľníka na hranici ťažiskovej obálky, zadný nárazový vietor, nevhodný typ záchranárskych nosidiel, čiastočne aj obmedzenie letového priestoru a nedostatočná koordinácia so súčasnou prevádzkou vojenských vrtuľníkov.....Uvedené závery znaleckého posudku sa zhodujú s príčinami nehody uvedenými v záverečnej správe bezpečnostnej vyšetrovacej komisie. Túto správu prvostupňový súd prečítal ako listinný dôkaz. Aj táto správa v prvom rade vylúčila akékoľvek prednázovové anomálie a nepotvrdila ani poškodenie motorov počas letu. Konštatovala, že všetky systémy na palube pracovali správne až do stretu so zemou. Rovnako ako v znaleckom posudku bolo aj v tejto správe konštatované, že neboli dodržané podmienky bezpečnosti letu v daných podmienkach cvičenia pre bezpečné lietanie vrtuľníka, pričom let s bremenom na podvese palubného žeriavu bol vykonaný v pravotočivej zákrute v nedostatočnej výške v čase, keď osoby na podvese neboli nad lyžinou vrtuľníka, náklon vrtuľníka pri hmotnostnej asymetrii prekročil únosný uhol nad 10-15 stupňov a pilot nepoužil počas dopredného letu do rýchlosti 110 km/h režim RPM 104% NR. Obsahovo takmer zhodné so závermi znaleckého posudku boli aj v správe uvádzané príčiny leteckej nehody a spolupôsobiace príčiny nehody. Takmer totožné závery vyplynuli aj zo znaleckého posudku odbornej vyšetrovacej komisie vymenovanej opatrením Ministra vnútra Slovenskej republiky dňa 30. mája 2017. Prvostupňový súd ho prečítal postupom podľa § 269 Trestného poriadku ako listinný dôkaz.“

Podľa § 269 Trestného poriadku písomné vyjadrenia, posudky, správy štátnych orgánov a ďalšie listiny, ktorými sa vykonáva dôkaz na hlavnom pojednávaní, sa prečítajú celé alebo ich časť, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti, a umožní sa do nich nazrieť stranám, a ak je to potrebné, aj svedkom a znalcom. Ustálená súdna prax považuje za listinný dôkaz aj znalecký posudok vykonaný v inej trestnej veci, a ako listinný dôkaz sa oboznamujú aj vyžiadané spisy z iných trestných konaní, ako aj civilných, správnych alebo iných obdobných právnych konaní.

Je teda zrejmé, že sudy oboch stupňov pri hodnotení dôkazov postupovali v súlade so zásadami uvedenými v Trestnom poriadku (ustanovenie § 2 ods. 10). Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Nemožno preto prisvedčiť ani námietke obvineného, že súd priberal znalcov „ad hoc,“ keď o takýto postup v danom konaní nešlo, nakoľko znalecký posudok odbornej vyšetrovacej komisie súd riadne oboznámil ako listinný dôkaz v

súlade s ustanovením § 269 Trestného poriadku.

K obvineným namietanému nepreukázaniu naplnenia znakov objektívnej a subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu všeobecného ohrozenia ani kvalifikačného znaku podmieňujúceho použitie vyššej trestnej sadzby možno uviesť, že sudy oboch stupňov v odôvodnení ich rozhodnutí rozviedli, akými úvahami sa spravovali pri hodnotení dôkazov preukazujúcich nimi ustálené skutkové zistenia. Dovolací súd poukazuje najmä na rozsiahle a podrobné konštatovanie krajského súdu, ktorým tento reagoval na všetky relevantné odvolacie námietky obvineného k právnej kvalifikácii trestného činu kladeného mu za vinu a uviedol, že: „Vzhľadom na všetky vyššie rozpísané dôkazy a z nich plynúce závery a skutočnosti aj podľa názoru krajského súdu obžalovaný konaním popísaným v skutkovej vete rozsudku po objektívnej aj po subjektívnej stránke naplnil všetky pojmové znaky prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona. Tento trestný čin spácha ten, kto z nedbanlivosti spôsobí alebo zvýši všeobecné nebezpečenstvo alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie, závažnejším spôsobom konania a spôsobí ním značnú škodu alebo ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť..... Obžalovaný sa trestného činu dopustil ako plne trestnoprávne zodpovedný subjekt čomu zodpovedajú aj závery znaleckého posudku z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvie psychiatria č. 42/2018..... Krajský súd sa stotožnil so závermi a dôvodmi súdu prvého stupňa, ktorý pričítal obžalovanému zavinenie v zmysle § 16 písm. b) Trestného zákona, teda formou nevedomej nedbanlivosti. Možno dodať, vychádzajúc z obsahu vykonaného dokazovania, že obžalovaný nevedel, že svojím konaním popísaným v skutkovej vete môže spôsobiť iným osobám ťažkú ujmu na zdraví, resp. smrť a značnú škodu, avšak vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery o tom vedieť mal a mohol. Ako to vyplýva z právnej teórie pri zavinení z nedbanlivosti zložka vôle vo vzťahu k následku absentuje, pri nevedomej nedbanlivosti, že páchatel nevedel, že svojím konaním môže spôsobiť ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, pričom kritériom je zachovanie určitej miery opatrnosti páchatela, ktorá je daná spojením jej objektívneho a subjektívneho vymedzenia a ich vzájomných vzťahov. Čo sa týka objektívneho vymedzenia miery opatrnosti to si žiada od každého spravidla rovnakú mieru opatrnosti, avšak od niektorých skupín osôb (v konkrétnom prípade obžalovaného ako pilota vrtuľníka) vyššiu mieru povinnej opatrnosti, ktorý je stanovený osobitnými predpismi. K otázke subjektívneho vymedzenia miery opatrnosti je potrebné uviesť, že ide o individuálne hľadisko, ktoré je u každej osoby dané znalosťami, životnými skúsenosťami, duševnými a telesnými schopnosťami a možnosťami. V kontexte uvedeného krajský súd konštatuje naplnenie aj subjektívnej stránky trestného činu v danom prípade a navyiac opätovne odkazuje na dôvody uvedené v napadnutom rozsudku, kde súd prvého stupňa konštatoval, že to, čo sa dialo v posledných momentoch pred pádom vrtuľníka na zem, má príčinnú súvislosť s nesprávnym rozhodnutím obžalovaného, že vykoná druhý pokus s väčším náklonom o priblíženie nosidiel nad lyžiny vrtuľníka, keďže nebolo podmienkou z hľadiska bezpečnosti letu dostať nosidlá nad úroveň lyží za každú cenu. Taktiež okresný súd poukázal na skutočnosť, že síce obžalovaný ako pilot vrtuľníka nevedel, že keď začne manévrovať s vrtuľníkom v snahe dostať nosidlá nad úroveň lyží, že tak môže ohroziť život a zdravie cvičiacich hasičov, avšak vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery to vedieť mal a mohol. Obžalovaný bol skúseným pilotom, vyškoleným na predmetný typ vrtuľníka a podľa vyjadrení jeho školiteľov z firmy ATE Poprad, spol. s r. o., Ing. P. a W. je zrejmé, že obžalovaný pri výcviku absolvoval rôzne typy letov vrátane situácie pri lete s bremenom na podvесе palubného žeriavu s nosidlami. Uvedené plyní aj z osobnej zložky LÚ MV SR obžalovaného, v rámci ktorej sú evidované záznamy o výcviku, ako aj záverečné preskúšanie, ktorým obžalovaný výcvik úspešne ukončil. Za daných okolností je možné predpokladať, že obžalovaný mal poznať zásady bezpečného letu, ako to vykonával počas cvičenia v rozhodný deň, tak aj pri žeriavovaní osôb s nosidlami. Rovnako si musel byť obžalovaný vedomý, že pokiaľ poruší počas letu s vrtuľníkom akýkoľvek postup, teda nekoná v súlade s letovou príručkou k danému typu vrtuľníka, môže to mať vplyv na bezpečný priebeh letu. Nesporne v dôsledku konania obžalovaného ako pilota spôsobom v skutku popísanom, došlo aj ku vzniku následkov nehody a to úmrtiu poškodených H. Q. a S. A., k ťažkej ujme na zdraví u poškodeného E. E., a totálnym poškodením vrtuľníka k spôsobeniu značnej škody Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky. Porušenie povinnosti tak ako sú uvedené v skutkovej vete rozsudku, najmä v rozpore s leteckými manuálmi nezapnutie systému RPM - 104% NR, neadekvátne výška letu, neprimeraný náklon k hmotnostnej

asymetrii predobochý let v čase, keď nosidlá boli ešte pod lyžinami s veľmi malým polomerom, bolo aj z hľadiska miery porušenia a závažnosti následku potrebné hodnotiť ako porušenie dôležitej povinnosti. Medzi porušením týchto povinností a následkom trestného činu ako už bolo vyššie konštatované nesporne je daná príčinná súvislosť. Zákon síce nedefinuje pojem porušenie dôležitej povinnosti, no všeobecne rešpektovaná judikatúra za porušenie dôležitej povinnosti považuje také porušenie, ktoré má v danej situácii spravidla za následok vznik nebezpečenstva pre ľudský život alebo zdravie, teda v takých prípadoch, kde jej porušením môže ľahko dôjsť k takému následku.....Je dôležité tiež posudzovať, či pri vzniku následku išlo o jednu príčinu alebo ako to bolo v tomto prípade, že tu spolupôsobilo viac príčin, teda došlo ku gradácii príčinnej súvislosti. Príčinná súvislosť medzi konaním obžalovaného a spôsobeným následkom nebola prerušená, hoci ku konaniu obžalovaného pristúpili aj ďalšie skutočnosti, ktoré spolupôsobili pri vzniku následku (napr. vietor, nevhodné nosidlá). Nedodržaním uvedených povinných postupov aj podľa názoru krajského súdu obžalovaný naplnil kvalifikačný znak porušenia dôležitej povinnosti. Bol si vedomý potrebných postupov, ktoré mu vyplývali ako z letového manuálu pre daný typ vrtuľníka, aj z príručky výcviku poskytnutých od spoločnosti I., spol. s r. o.. Navyiac ako to vyplýva zo záznamu o výcviku na vrtuľník Bell 429, ktorý obžalovaný absolvoval v spoločnosti I., spol. s r. o., menovaný absolvoval lety rôzneho typu, vrátane manévrovania s náklonom a núdzových postupov a výcvik ukončil úspešným záverečným preskúšaním, preto je možné konštatovať, že obžalovaný bol oboznámený ako má postupovať v rôznych prípadoch pri lete na danom type vrtuľníka. Zároveň z popisu služobnej činnosti Leteckého útvaru MV SR je zrejmé, že veliteľ vrtuľníka zodpovedá za kvalitné, bezpečné a hospodárne vykonanie letu v súlade s platnými predpismi, smernicami a normami a ako veliteľ vrtuľníka zodpovedá za činnosť posádky od prípravy letu až po jeho ukončenie. Obžalovaný uvedené postupy pri lete nedodržiaval, kde aj v dôsledku zlej techniky pilotáže došlo k nezvratnému pádu vrtuľníka. Vo svetle uvedenej argumentácie krajský súd dospel k záveru, že kvalifikačný znak porušenia dôležitej povinnosti vyplývajúcej obžalovanému z jeho funkcie bol naplnený, čo aj podľa názoru krajského súdu odôvodňovalo právnu kvalifikáciu konania obžalovaného aj podľa § 285 ods. 2 Trestného zákona, teda závažnejším spôsobom konania pri aplikácii ustanovenia § 138 písm. h) Trestného zákona, porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej obžalovanému z jeho funkcie veliaceho pilota vrtuľníka.“

K obvineným namietanej absencii príčinnej súvislosti medzi konaním a následkom trestného činu, z čoho vyvodil nemožnosť spáchania činu porušením dôležitej povinnosti správne krajský súd uviedol, že: „Ako na podporný dôkaz k znaleckému posudku krajský súd poukazuje opakovane aj na závery vyšetrovania odbornej vyšetrovacej komisie, že na vzniku a existencii nebezpečných okolností mala vplyv najmä činnosť obžalovaného nesprávnou technikou pilotáže, pričom síce pilot plnil úlohu v súlade s platnými predpismi a v zmysle platnej prevádzkovej dokumentácie, avšak z nezistených príčin nedodržiaval stanovené parametre pre vykonanie danej úlohy. Komisia uviedla, že možnosť na zabránenie nebezpečnej situácie spojenej s následnou haváriou vrtuľníka by bola, ak by pilot včas rozpoznal a zahájil opravu chyby, ktorej sa dopustil. Ďalšou otázkou zásadného významu, ktorá je úzko spätá s otázkou zavinenia, je problematika kauzálneho nexusu medzi konaním obžalovaného ako pilotom a vzniknutým následkom. K tomuto je nutné dodať, že v prípadoch nehôd je otázka príčinnej súvislosti jednou z najdôležitejších otázok z hľadiska posúdenia zavinenia, pretože je jedným zo základných predpokladov trestnej zodpovednosti. Príčinný vzťah, ktorý spája konanie s následkom, je obligatórnym znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, z uvedeného dôvodu je kauzálny nexus objektívnou kategóriou. Samotný kauzálny nexus medzi protiprávnym konaním páchatel'a a spôsobeným trestnoprávne relevantným následkom k jeho trestnej zodpovednosti nestačí, pretože vývoj príčinnej súvislosti musí byť zahrnutý zavinením aspoň v hrubých rysoch. Požiadavka kauzálneho nexusu teda znamená, že určitá osoba môže byť trestne zodpovedná len vtedy, ak svojím konaním následok skutočne spôsobila. Na tomto mieste krajský súd uvádza, že u nehôd býva následok výsledkom mnohých príčin, pričom samotnou príčinou následku je každé konanie, bez ktorého by následok nenastal.... Určité konanie, resp. okolnosť nestráca svoj charakter príčiny z dôvodu, že okrem nej viedli k následku aj ďalšie iné faktory a príčiny. Kauzálny nexus medzi konaním páchatel'a a spôsobeným následkom sa neprerušuje, ak ku konaniu páchatel'a pristúpi ďalšia skutočnosť, ktorá spolupôsobí pri vzniku následku, ak konanie páchatel'a zostáva takou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nedošlo (R 37/1975). Krajský súd vzhľadom na vyššie konštatované závery poukazuje v súvislosti s uvedenou teóriou na

zásadu gradácie príčinnej súvislosti, podľa ktorej nie každé konanie, bez ktorého by následok nenastal, je rovnako dôležitou príčinou tohto následku. Dôležité však je, aby konanie páchatel'a bolo z hľadiska spôsobenia následku dostatočne významnou príčinou. Konanie ako príčina následku nie je vždy rovnaká, avšak môže vyjadrovať rozdielne stupne spôsobenia následku. Daný stupeň spôsobenia následku je potom aj jednou z okolností, ktoré spoluurčujú stupeň závažnosti konkrétneho posudzovaného trestného činu. Príčinná súvislosť medzi konaním obžalovaného a spôsobeným následkom je daná aj vtedy, keď popri príčine, ktorá bezprostredne viedla k spôsobeniu následku, pôsobila aj ďalšia príčina, pričom je nerozhodné, či každá z týchto príčin bola inak sama o sebe spôsobilá privodiť následok alebo mohla tento následok privodiť len vo vzájomnom spolupôsobení s druhou príčinou (R 47/1970). V prejednávanej veci možno bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že medzi pádom vrtuľníka, následkami popísaným v skutkovej vete rozsudku a konaním obžalovaného ako pilota vrtuľníka, je príčinná súvislosť....Podľa názoru krajského súdu príčinná súvislosť v tomto prípade je daná spojením všetkých príčin vzniku nehody teda aj v tom, že obžalovaný ako pilot vrtuľníka nedodržiaval vyššie konštatované podmienky bezpečnosti letu, najmä neaktivoval režim RPM 104 % NR, tak ako mu to ukladá letecký manuál, manéver realizoval v neprimerane malej výške letu, postupne vykonal 2 pokusy o náklon vpravo v snahe dostať nosidlá nad úroveň lyžín v čase, kedy sa už pohyboval pred bočným pohybom s malým polomerom (znalecký posudok ako jednu z podmienok bezpečnosti letu uvádza, že vrtuľník môže pilot uvádzať do zatačky až v dobe, keď osoby na podvese sú nad lyžinou vrtuľníka), a tak sa dostal do neprimerane veľkého uhla náklonu až 43 stupňov, čo v konečnom dôsledku viedlo k nehode. Krajský súd mal tiež za preukázané, že primárnou príčinou vzniku leteckej nehody bolo konanie obžalovaného, ktoré bolo v rozpore s pravidlami povinnej opatrnosti, ktorá mu vyplývala z jeho funkcie. Z vykonaného dokazovania plynie, že obžalovaný v rámci letu aj pred začiatkom nehodového deja porušil hneď niekoľko povinností, ktoré vo svojom súhrne mali za následok pád vrtuľníka.“

Vymedzenie skutku tak, ako bolo ustálené konajúcimi súdmi neumožňuje ani dovolaciemu súdu dospieť ohľadom právnej kvalifikácie skutku k iným záverom. Zo skutkových okolností ustálených v posudzovanej veci v skutkovej vete je zrejmé, že skutková veta obsahuje všetky zákonné znaky trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona.

K ostatným dovolacím námietkam obvineného, nakoľko sa tieto vzťahujú výlučne k hodnoteniu vykonaných dôkazov a posudzovaniu skutkového stavu veci, ide o tzv. námietky skutkové, t. j. námietky týkajúce sa preskúmania správnosti a úplnosti zisteného skutku, je potrebné uviesť, že tieto dovolací súd s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku v rámci dovolania podaného obvineným nemôže skúmať ani meniť. Skutkovými námietkami by sa dovolací súd mohol zaoberať len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý môže v podanom dovolaní uplatniť iba minister spravodlivosti. Prieskum skutkového stavu, resp. skutkové námietky v rámci dovolania podaného obvineným tak nepatria medzi dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ale sú vyhradené len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý môže uplatniť iba minister spravodlivosti.

Na podporu tejto argumentácie možno poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2018, sp. zn. IV. ÚS 641/2018, v zmysle ktorého „Najvyšší súd ako súd dovolací nie je už z dôvodu zákonného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarcia zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku preto ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010)“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je splnený obvineným uvádzaný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a z tohto dôvodu dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

